

Nebaidās mainīt spēles noteikumus

**Rolands Keišs par vienu no pierobežas plusiem
Ruzskata mieru un harmoniju.**

Publicitātes foto

Pašā robežas tuvumā ar Krieviju, Balvu novada Šķilbenu pagastā, jau 32 gadus pastāv, attīstās un darbojas zemieku saimniecība «Kotiņi». Viņu vārds komentārus neprasa – tuvi un ne tik tuvi apkārtnē šo saimniecību un tās produkciju zina teju katrs. Un pelniņi. Darbs šeit nerimstas pat oktobrī. Agrā rīta stundā saimniecībā jau ierīpo pirmās tūristu autobuss – dzīve kūsā. «Kotiņu» saimnieks Aldis Ločmelis devies pelnītā atvaļinājuma sākārot domas, lai pēc laika atkal varētu strādāt un dzīvot ciņādāk. «Bet tikmēr nekās neapsīdās. Komanda tur roku uz pulsa un turpina darboties.» teic «Kotiņu» saimnieka labā roka un projekta koordinators Rolands Keišs.

Lauksaimniecība ir neprognozējama nozare – to apliecinaš ikviens, kurš mēģinājis kaut ko izaudzēt un pārdot. Šo faktu pierāda arī «Kotiņu» Facebook kontā publicētā ziņa, ka saimniecībā piedzīvots nebija gadījums – 25. septembrī jau kuļ griķus.

Lauksaimniecība patiešām ir neprognozējama, un visiem ir skaidrs, ka esam atkarīgi no laikapstākļiem. Šogad patiešām ir nebija gads, jo sākām kult jau augsta vidū, kas ir ļoti agri. Bet, par griķiem runājot, izmēģinām jaunu tehnoloģiju, kas izrādījies diezgan veiksmīga. Mums ir jauns plāvējs, ar kuru griķu masu nokuļ un noliek vāļā. Tas pastāv, un tad var braukt kombains. Šogad neliet, laikapstākļi lauksaimniekiem diezgan labvēlīgi. Izskatās, ka raža varētu būt par kādiem 20–25 % labāka nekā pagājušogad. Pagājušogad bija pavissam slikti.

32 gadu laikā kopš «Kotiņu» dibināšanas no sākotnējiem 14 ha jau apsaimniekojat 5500 ha zemes plaībās. Jums īpaši izdevās uzņemt apgriezienus, izmantot ES resursus un investīcijas?

Investīcijas saimniecībā ieguldītas vienmēr, – īpašnieks Aldis atzemes nav sapircis nekustamos īpašumus. Visa nauda, kas nopelūta, te arī paliek. Jā, gada pārskatos parādās kaut kāda peļņa, bet realitātē šī nauda ieguldīta jaunās tehnoloģijās, būvniecībā vai kāda īpašuma sakopšanā. Ja runājam par lauksaimniecību, Eiropas fondu nauda «Kotiņiem» vienmēr bijusi līmenī, kad vairāk vairs nevar paņemt – esam dabūjuši maksimumu no pieejamā.

Latgale saimniekošanai nav labvēlīgākie nosacījumi – veģetācijas periods 21 dienu vēlāk nekā Kurzemē, līdz ostai – liels attālums, pierobežas tuvuma dēļ tirgus versts tikai uz Eitropu. Tas nozīmē, ka arī iespējas – uz pusi mazākas?

Izaicinājumu ir vairāk, bet iespējas ir, un mēs tās izmantojam. Esam izveidojuši jaunu kooperatīvu un iegādājusies zālāju sektu žāvētāju. Lielais attālums, klimatiske apstākļi, arī augšnes videjais auglības rādītājs mums ir 33–34 balles (Kurzemē tās ir 65–80), un tas liek domāt un darīt citādāk. Nevaram izaudzēt rapsi, jo klimata dēļ tas nepārzienot, kviešu ražības nav. Pēc lielajiem plūdēm 2017. gadā ražas vairs nav, laikapstākļi rada lielus riskus. Lai kaut ko izaudzētu, jāliek diezgan daudz augu aizsardzības līdzekļu, minerālmēslojuma. 2017. gadā to izdarī-

jām, un viss noslika – piedzīvotām ļoti lielus zaudējumus. Tāpēc manām domāšanu un daudz ko pārstrādājam, mēģinām audzēt kultūraugus, kas piemēroti mūsu klimatiskajiem apstākļiem, neprasa tik daudz ieguldījumu un mazina riskus. Nevienam nav noslēpums, ka Ukraina būs Eiropas Savienībā, un šobrīd jau jūtam, ka tas Ukrainas grauds ir kļātošs gan veikalu plauktos, gan arī tirgū. Un kviešim cenas vairs nebūs nekad. Mēs savos laukos varam izaudzēt septiņas tomas kviešu, saliekot ļoti daudz minetrālmēslu, bet Ukrainā izaudzē septiņas tomas, nedarot neko. Neesam spēļīgi konkurēt, jo viņiem zemes ir auglīgākas un apjomi – lielāki.

Kā ir būt uzņēmējam Latgalē un Latvijas lauksaimniekam pašā robežas ar Krieviju tuvumā?

Tas ir izaicinoši. Zemes cena Latgales reģionā, pierobežā, nav tāda pati kā, piemēram, Zemgalē. Tajā pašā laikā tas ir mūsu resurs un mūsu kļa bankai. Traktors Zemgalē, Kurzemē vai Vidzemē maksā vienu cenu, bet mums, lai iekļātu zemi un nopirktu traktor, vajadzīgi, piemēram, 20 ha zemes. Zemgalē šim pašam mēķim pietiek ar 3 ha, jo tur zeme maksā daudz dārgāk. Tas ir gan labi, gan slikti. Ja nepiedzīvotim Eiropas vai pasaules politiku, ka šo vietu pierobežā, Eiropas sākumā ar Krieviju, vajag iznāst vai uzturēt poligonu, esam gatavi strādāt. Ja sajušim abpusē no valsts, turpināsim iesākt.

Runājot par valsts atbalstu, «Kotiņos» ciemojušies teju visi Valsts prezidenti, ministri un augsta ranga amatpersonas. Esat sadzirdēti?

Nevar zināt, kurā brīdī un kurā kabīnē tā pēc tam kas tiek runāts, ņemts vērā vai nē. Runājot par vietējo politiku, mēs Latvijā esam ļoti maziņi, un pat Latvija ir maziņa. Tajā pašā laikā ir daudz biedrību, kas katra to deķi veļ uz savu pusi. Kurzemei un Zemgalei nerūp Latgales problēmas, viņi nezina, kas mums te par izaicinājumiem. Tas pats arī mums, – Latgalē nerūp, ka Liepājā no jūras nāk toni, un mēs nevaram neviena vietā izlemt, šaut vīrus vai nē. Un tā ir lielākā bēda. Par lielajiem atālniekiem līdz ostai jau sen ar biedrību «Latgales ražojošo lauksaimnieku apvienība» esam vienojušies par kompensācijas mehānismu ieviešanu. Bija izdomāts, ka par hektāru varētu saņemt 30 eiro, bet pēc tam lobījis (tie, kuri negrib, lai Latgalē atnāk naudiņa), pateica, – uztaisām, lai viņiem tiek vismaz kaut kas – 10 eiro. Bet par 10 eiro nevar izbraukt Rīgu. Ir daudz organizāciju, diemžēl tās ir diezgan ietekmīgas. Vari iet, skriet, darīt un kaut ko izdomāt, bet, ja preī ir politespaidīgas personas, grūti kaut ko pamānīt.

Visiem zināms teiciens – kas lēni nāk, tas ļoti nāk. Izveidots kooperatīvs, un šogad atklāts zālāju un starpkultūru sēkļu pārstrādes komplekss.

Esam sākuši darbotu un tagad diezgan strikti mainām spēles noteikumus par labu lauksaimniekiem. Augšes ir sliktas. Kā jau minēju, bez lieliem ieguldījumiem kviešus nav iespējams izaudzēt, bet ir variants audzēt zālājus, velnauzu, vīķus. Savukārt zālājus nav iespējams izkalēt, bez pareizās kalts, tieši tādēļ tā bija vajadzīga. Šobrīd Eiropas zālājs kurss pieprasa stāpkultūru sēšanu, grāvmalu apjaušanu un zālājašanu, ceļu apsešanu. Tām vajadzīga sēkla, kuru šobrīd 90–95 % valstī ievēd. Tagad tas viss ir iespējams. «Kotiņiem» jau ir 500–700 ha zālāju, vēl daži kooperatīva biedri zālāju sēji.

Talāk vajag tikai attīstīties?

Jā, rādīt piemēru un iet uz priekšu. Mums ir daudz mazo saimniecību, kuras apsaimnieko no 10 līdz 50 ha zemes. Šie cilvēki strādā valsts darbā – pašvaldībā, robežsardzē vai skolā. Pēc darba viņi atnāk mājās un turpina strādāt savā saimniecībā. Bet matemātika ir vienkārša, – ja nav 250 ha zemes, ar lauksaimniecību praktiski neko nevar nopelnīt.

Savukārt, audzējot zālāju, mums noslēgti līgumi, ka par ābolija sēkļu maksā, piemēram, 2,50–2,90 eiro kilo gramā. Tātad toma maksā 2,5 tūkstošus. Ir stāpkultūra, ko audzēt! Tagad mums ir kalte, tadēļ uzdevums ar savu piemēru parādīt, ka varam audzēt un kalēt. Tā ir iespēja nopelnīt lauksaimniekiem, tostarp mazajiem.

Šobrīd uz robežas ar kaimiņu Krieviju ceļ žogu, bet vai tikpat būtiski nebūtu arī celt uzņēmēju mūrī?

Dzīvojam, strādājam pierobežā un šobrīd nesaprotam, ko no mums grib. Vai vēlas panākt, ka te ir tukšs un potenciālais kara lauks, vai tomēr apdzīvota vieta, kurā strādā uzņēmēji? Kaut kādu finansējumu Eiropa iedod, bet no valsts nejutām, ka būtu stratēģiske projekti un kādas ga-

ranitājas. Ar vienu roku tā kā dod, ar otru sola palīdzēt. Bet beigas nekā nav. Tie ir lieli izaicinājumi ne tikai mums, bet arī privātajiem mazajiem biznesiem. Kam banka naudu dod? Nevienam. Politikiem, neskatoties uz valsts noslēpumu, būtu skaidri jāpasaka, pierobežu attīstām vai nē.

Latgale tiek uzskatīta par ekonomiski atpalikušāku reģionu, bet jūsu saimniecība joprojām aug un attīstās. Kur ir tā veiksmes atslēga?

Veiksmes atslēga ir pārstrāde un inovācijas. Ja mēs būtu turpinājuši sēt rapsi, kas nepārzienot un par ko apdrošinātāji krata ar pirkstu, piedraudot, ka vairāk neapdrošinās, jo rapsis nepārzienot, nekās nenotiktu. Matemātika neiet kopā, tāpēc jāmainās un jāiet laukam līdz. Tas neļauj atslābt pašiem.

Stāstot par to, ko saimniecībā darāt, piesaistījāt pat uzņēmumma tēla veidotāju.

Tūristms – tā ir sadāļa, ko redzam kā labu nākotnes potenciālu. Pagājušogad «Kotiņos» viesojās aptuveni pieci tūkstoši tūristu, un viņi visi pie mums brauc speciāli. Tā nav mēģistrāle, kur pietāja gaāmbrāucot. Un, palides Dievam, jau attīstās arī apkārtnē. Upītē ir folkloras kopa, izlausnās istaba, pret Rekasvas dzimnāvam tirgo dārzēnus, ir šmakovka, nākamgad būs «Rols Olso». Bez *ItkItok* un *Facebook* reklāmas tie pieci tūkstoši tūristu nebūtu iespējami. Tēla veidotāju Edgaru Aivaru piesaistījām īstajā brīdī.

Kāpēc šī reklāma bija tik svarīga?

Šobrīd veikalu plauktos stāv «Kotiņu» ziņi, kas maksā 1,50 eiro kilogramā, bet blakus tem – Ukrainas, kas maksā 0,75–0,80 eiro. Cilvēks ar Latvijas labklājības līmeni, protams, ņems tos ietākos. Bet kur ir liela stāpkultūra? Mēs esam Eiropā, Ukraina vēl tikai būs. Tur vēl atļauti dažādi lēti preparāti, kas Eiropā jau sen aizliegti un, cilvēkam lietojot uzstūrā, pat bīstami. Savukārt mums Eiropā ir pieejami dārgi, bet tai pat laikā nerada draudus pircējam. Un tur tā cenu stāpkultūra rodas. Bet cilvēki nesaprot un nezina, ka ēd produktus, kas apstrādāts ar Eiropā aizliegtu preparātu. Savukārt mēs savu produktu varam saukt par mīnās produktu, jo nav problēmu pietādīt katra grauda izcelsmi un izsekojamību no iesēšanas brīža līdz pat gatavam produktam, ko iedodam pagāšot Rekasvas dzimnāvās.

Kas ir pierobežā dzīvojošo cilvēku spēka avots, un cik droši te var justies?

Sevi mierinām, – ja kaut kas sākas, droni vai raketes mēģinās tikt līdz Rīgai, mēs viņiem te neesam vajadzīgi. Mūsu reāls drauds ir tanki un iebrocēju masa. Protams, pēc kara uzskāšanās Ukrainā bijām bažīgi un šķita, ka tas viss ir tepat, tepat blakus. Bet nu jau mazliet aprastis ar šo situāciju. Tacu, ja runājam par spēka avotu cilvēkiem pierobežā, tas ir *strāšņijs (aut. – spēcīgs, no latgaliešu val.)* patriotisms. To spriežu pēc sevis. Man patīk sava vieta, kur ir tēva pagalmis, te viss ir savs. Pēc vidusskolas mazliet pamēģināju pabūt Anglijā un sapratu, ka tas nav domāts man. Mēs mīlam savu vietu, savu zemi, savu Latviju. Bet nav jau slikti tikai pie mums – pabrāuciet pa jebkuru pierobežu. Visur ir aptuveni līdzīgi, tikai nezin kādēļ lielāku uzvaru vienmēr liek uz Latgali.

«Kotiņi» ir spilgts piemērs teicienam: ja nesēdēsi, rokas kļēpi salicis, tad tev būs...

Viena no galvenajām pamatvērtībām ir Alda cilvēciskums. Aldim piemīt viena svarīga īpašība – viņam rūp vide apkārt, cilvēki. Un ne jau vārdos. Pagastā viņš ļoti daudzliem palīdz vienkāši tāpat, jo rūp. Aldim ir ļoti tāls redzējums gan uzņēmējdarbībā, gan kopējā attīstībā. Viņam rūp tas, cik tālu tieku es ar savu uzņēmumu «Rols Olso». Aldis mēģina palīdzēt, cik vien var. Viņš negrib braukt gar Rekasvas ciemu un skatīties, kā mājas sabruk un viss ir slikti. Aldis grib dzīvot ļoti sakoptā vidē ar tālējotiem plāniem. Es kā cilvēks šo īpašību esmu viņā saredzējis un mēģinu attīstīt arī sevi. Tīcu, ka arī darbinieki redz, kāds ir Aldis, un ka viņam patiešām tas rūp. Šādi no vienas saknītes tā mūsu ābele aug arvien lielāka. Bet uzsvars ir uz vārdu 'cilvēcība', kas mūsdienās ir retums. Kad uz «Kotiņiem» pirmo reizi atbrauca uzņēmumma tēla veidotājs Edgars Aivars, Aldis kopā ar puišiem vecajā gaterī darba apgērbā šķiroja metālu. Edgars iedomājās, ka atbrauks un sastaps saimnieku, kurš stāvēs, ar degunu mākonus stundfāms. Bet, ieraugot to skatu gaterī, viņš bija tik pārsteigts! Cilvēcība piemīt gan Aldim, gan arī dzīvībai. Abi nākuši no vienkāšām ģimēm un paši ar savu darbu rāda piemēru, ka tas, ko daudzi sauc par biznesa zvaigžņu slimību, viņiem patiešām nepiemīt.